

18/07/2024

ט"ד אסף דוק 077-5006206

ת. 052-6885006

האם קיים בישראל עונש מוות?

עונש מוות הוא סוג קיצוני של ענישה גופנית ונחשב לעונש החמור ביותר שחברה יכולה להטיל על עבריין. במדינות בהן דרך ענישה זו מקובלת, נהוג להוציא להורג בגין עבירות רצח או פשעי מלחמה. האם במדינת ישראל קיים עונש מוות? ואם כן - בגין אילו עבירות וכמה פעמים הוא הופעל בעבר? עו"ד אסף דוק מסביר.

הוצאה להורג היה עונש מקובל בהיסטוריה האנושית. כיום, ברוב המדינות הדמוקרטיות, לא נוקטים בענישה קיצונית מעין זו, אומנם, גם במאה הנוכחית ישנם משטרים שממשיכים בכך ואף בגין עבירות שנחשבות לפחות חמורות, כגון עבירות צווארון לבן וסמים.

עד לשנת 1954 היה קיים בישראל עונש מוות שהופיע בפקודת החוק הפלילי המנדטורית. אומנם לאחר תיקון של דיני העונשין, כנסת ישראל החליטה לבטל זאת מטעמי מוסר, דת ואפקט הרתעה מועט. יחד עם זאת, הוחלט כי הוצאה להורג תחול על עבירות מסוימות אשר יפורטו בפסקה הבאה.

בגין אילו עבירות קיים עונש מוות בישראל?

חוק העונשין קובע עונש מוות בגין עבירות בגידה במדינה, המונות פגיעה בריבונות, חרחור מלחמה וסיוע לאויב במלחמה, לפיהם: חל איסור לבצע מעשה הפוגע בריבונותה של המדינה או הגורם לכך כי שטח כלשהו ייצא מריבונותה, ובלבד שהייתה כוונה בביצוע מעשים אלה. עוד נקבע העונש למי שמבצע מעשה המביא בכוונה לידי פעולה צבאית המסייעת לאויבי מדינת ישראל. כמו כן, חל איסור לסייע לאויב במלחמתו נגד ישראל בכוונה תחילה. המפרים הוראות אלה דינם מיתה או מאסר עולם.

דין מיתה לנאצים ולעוזריהם

בחוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם נקבע עונש מוות למי שביצע מעשה שנחשב לפשע בארץ עוינת כלפי העם היהודי או כלפי האנושות או פשע מלחמה במהלך תקופת השלטון הנאצי. כחלק מהוראה זו, מדינת ישראל הוציאה להורג את אדלוף אייכמן בגין פשעים שביצע כנגד העם היהודי, האנושות ובגין פשעי מלחמה וחברות בארגונים עוינים.

עוד נקבע עונש מוות בחוק בדבר מניעתו וענישתו של הפשע השמדת עם-1950. לפי סעיף 2 לחוק זה נקבע דין מיתה בגין השמדת עם. יחד עם זאת, נקבע עונש מאסר של לא פחות מעשרים שנים אם בוצעה העבירה בנסיבות (אלמלא סעיף 6 לחוק) שהיו פוטרות את העבריין מאחריות פלילית או שהיו משמשות עילה למחילת העבירה תוך עשייה כמיטב יכולתו בכדי להקל על חומרת התוצאות שנגרמו על ידי המעשה.

חוק השיפוט הצבאי ועונש מוות לחיילים

בית דין צבאי רשאי להטיל עונש מוות לחיילים במסגרת סמכותו, דבר אשר נקבע בחוק השיפוט הצבאי תחת סעיף 21(7). לפי סעיף 43 לחוק, בית הדין רשאי להטיל עונש מוות על חייל שבגד, סייע לאויב, עזב את המערכה, מסר ידיעות סודיות לאויבים, ובלבד שמעשים אלו בוצעו בתקופת מלחמה. כמו כן, החוק קובע כי במידה ומוטל גזר דין שכזה, הוא יבוצע בירייה.

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

ישראל מפעילה את עונש המוות בקמצנות

למרות ששופטי ישראל מוסמכים להטיל עונשי מוות במקרים מסוימים כאמור, מאז קום המדינה הוטל העונש רק פעמיים - במקרים של אייכמן ושל קצין צה"ל טוביאנסקי. עונשי מוות הם הסנקציה החמורה והקיצונית ביותר שמדינה או חברה יכולה להפעיל כנגד העבריינים בה. גזר דין מוות היה דבר מקובל בהיסטוריה האנושית אומנם בעת המודרנית שיטה זו דעכה, במיוחד במדינות עם משטרים דמוקרטיים, מסיבות שונות כגון מוסר, אתיקה, דת ואפקט הרתעה מועט. מדינת ישראל ביטלה בשנת 1954 את עונש המוות שנותר בפקודת החוק הפלילי מתקופת המנדט הבריטי, למעט עבירות מסוימות הנוגעות לביטחון המדינה, להשמדת עם ולעבירות כלפי העם היהודי במהלך השואה, אשר נידונו לעיל.